

PRITARTA
Lietuvos Respublikos energetikos ministro
2024 m. d. įsakymu Nr.

RAŠTAS DĖL VALSTYBĖS SIEKIAMŲ TIKSLŲ IR KELIAMŲ LŪKESČIŲ VALSTYBĖS ĮMONEI IGNALINOS ATOMINEI ELEKTRINEI

I. Tikslas

Raštu dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių valstybės įmonei Ignalinos atominei elektrinei (toliau – Raštas) pateikiami valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės (toliau – įmonė) savininko – valstybės, atstovaujamos Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos, siekiami tikslai įmonėje ir keliami lūkesčiai įmonei. Raštas skirtas įmonės pagrindinėms ir kitoms veikloms įvardyti, esminiams veiklos vertinimo rodikliams nurodyti, įmonės ir Energetikos ministerijos bendradarbiavimui stiprinti.

Rašto pagrindu turi būti nustatomi įmonės finansiniai ir nefinansiniai ilgalaikiai (strateginiai) ir trumpalaikiai (taktiniai) tikslai.

Raštu Energetikos ministerija nesiekia apriboti ir (ar) išplėsti įmonės ar jos valdymo organų teisių ar pareigų. Įmonė ir jos valdymo organai visų pirma privalo vadovautis galiojančiais teisės aktais, įmonės įstatais ir kitais įmonės savininko priimtais sprendimais, gerąją įmonių valdymo praktika ir priimti atsakomybę už priimamus sprendimus. Įgyvendinant Raštu iškeltus Energetikos ministerijos lūkesčius įmonės valdymo organai privalo vadovautis protingumo, skaidrumo, efektyvumo ir racionalaus turto valdymo principais.

II. Įmonės veikla

Atsižvelgiant į įmonei Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymo 10 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi deleguotas valstybės funkcijas, įmonės pagrindinės veiklos yra:

1. Saugus Ignalinos atominės elektrinės galutinio sustabdymo ir eksploatavimo nutraukimo darbų vykdymas.

2. Saugus Lietuvos teritorijoje esančių ir susidarysiančių radioaktyviųjų atliekų tvarkymas.

Įmonės pagrindinės veiklos vykdomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo 3 straipsnyje ir Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymo 3 straipsnyje nustatytais pagrindiniais branduolinės saugos ir fizinės saugos užtikrinimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo principais ir tokiais planavimo dokumentais: Galutiniu Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. 1-248 (toliau – GENP), ir 2021–2030 metų branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. vasario 3 d. nutarimu Nr. 76 (toliau – Plėtros programa).

Taip pat tikimasi, kad įmonė vertins galimybes integruotis į tarptautinę branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo rinką.

III. Įmonei keliami tikslai, veiklos lūkesčiai ir jų vertinimo rodikliai

Įmonės savininkas siekia įmonės veiklos sėkmės.

Prioritetinė įmonės veikla:

Ilgalaikiai naudai užtikrinti:

1. Sutvarkyti įmonei perduotas radioaktyviasias atliekas ir atliekas, susidariusias ir susidarysiančias Ignalinos atominės elektrinės ir Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo ir eksploatavimo nutraukimo metu.

Siekiant užtikrinti, kad kiekvienas asmuo ir aplinka tiek Lietuvos Respublikos teritorijoje, tiek ir už jos ribų būtų pakankamai apsaugoti nuo radiologinių ir kitų pavojų, kuriuos gali sukelti Ignalinos atominės elektrinės teritorijoje tvarkomos atliekos ir Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos teritorijoje esamos atliekos, nepalikti ateities kartoms nepelnytos atliekų tvarkymo naštos, ir aktualizuoti įmonės su pagrindinės veiklos vykdymu susijusius įsipareigojimus ir jų įgyvendinimo planą, įmonės savininkas tikisi, kad įmonė 2025-2026 metais peržiūrės ir atnaujins GENP, pateiks pasiūlymus dėl Plėtros programos ir Plėtros programos priemonių aprašų pakeitimo.

Ne vėliau kaip iki 2025 m. rugsėjo mėn. įmonė turėtų parengti ilgalaikio įrangos išmontavimo, radioaktyviųjų atliekų tvarkymo, statinių griovimo ir bendrųjų funkcijų (buhalterinės apskaitos, dokumentų valdymo, personalo administravimo, viešųjų pirkimų procedūrų atlikimo ir kitų pagalbinio pobūdžio funkcijų) vykdymo strategijas (planus), be kita ko, įvertinti šių funkcijų atlikimo savo jėgomis ar paslaugų pirkimo tikslingumą.

Eil. Nr.	Išmontavimo ir atliekų tvarkymo rodiklio pavadinimas	Mato vnt.	2023 metai (faktas)	2024 metai	2025 metai	2026 metai	2027 metai
1.	Išmontuotų medžiagų kiekis, kai iš viso išmontuotų ir išmontuotinių medžiagų pagal 2021 m. duomenis yra 180 000 tonų, ne mažiau kaip	tonos (%*)	4 644 (39.4)	5500 (42.5)	4300 (44.9)	> 4000 (konkreči reikšmė turi būti nustatyta 2025 metais, kai įmonės valdymo organai sutars dėl ilgalaikio įrangos išmontavimo plano)	
2.	Iš senų įmonės saugyklų išimtų radioaktyviųjų atliekų kiekis, kai iš viso atliekų yra 34 200 m ³ , ne mažiau kaip	m ³ (%*)	1968 (21.8)	2485 (27.6)	2515 (34.9)	2515 (42.2)	2515 (49.5)

*Rodiklis nurodytas kaupiamuoju būdu.

Iki 2026 metų įmonė turi parengti ir patvirtinti Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo kritinio kelio projekto – reaktoriaus R3 zonos išmontavimo ir jo metu susidarysiančių radioaktyviųjų atliekų tvarkymo koncepciją. Iki 2027 metų vidurio įmonė turi sudaryti sutartį dėl projektui įgyvendinti reikalingų projektavimo darbų atlikimo ir įrangos tiekimo.

Įmonė, vykdydama Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo nutraukimo projektą, iki 2026 metų turi rekultivuoti saugyklos teritoriją ir panaikinti jos teritorijos kontrolę radiaciniu požiriu.

2. Sumažinti neapibrėžtumą, susijusį su tvarkytinų radioaktyviųjų atliekų kiekiu ir radioaktyviųjų atliekų, turinčių pavojingų atliekų savybių, tvarkymu.

Atsižvelgiant į tai, kad priimant sprendimus dėl Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo ir eksploatavimo nutraukimo metu susidariusių ir susidarysiančių atliekų tvarkymo turi būti siekiama maksimalios naudos visuomenei, tikimasi, kad įmonė iki 2027 metų parengs galimybių studiją, kurioje būtų numatytas efektyvus ir saugus statinių užterštumo pašalinimas ir nugriovimas bei susidariusių radioaktyviųjų atliekų tvarkymo koncepcija, ir atnaujins radioaktyviųjų atliekų priimtumo kriterijus dėjimui į trumpaamžių radioaktyviųjų atliekų atliekynus. Iki 2026 metų įmonė turi parengti Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos atliekų sutvarkymo planą;

3. Sukurti radioaktyviųjų atliekų tvarkymo infrastruktūrą.

Tikimasi, kad įmonė kurdama radioaktyviųjų atliekų tvarkymo infrastruktūrą:

– 2025 metais pradės mažo ir vidutinio aktyvumo trumpaamžių radioaktyviųjų atliekų paviršinio atliekyno statybas, o iki 2029 metų jo eksploatavimą;

- 2025 metais gaus finansavimą ir 2026 metais sudarys sutartį grafito ir kitų ilgaamžių radioaktyviųjų atliekų, kurios susidarys išmontuojant reaktorių šerdis, saugyklai projektuoti, siekiant ją įrengti iki 2034 metų.

- iki 2027 metų gaus leidimą rekonstruoti bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugyklą, bitumuotų radioaktyviųjų atliekų atliekyno statybos licenciją ir Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos licenciją statyti ir eksploatuoti atliekyną.

- iki 2027 metų atliks visų potencialiai tinkamų GA įrengimui geologinių formacijų tipinių geologinių sąlygų tyrimus, panaudojant giluminius gręžinius.

4. Gerinti darbų saugos kultūrą ir branduolinio saugumo kultūrą įmonėje.

Vykdydama veiklą, įmonė turi kelti saugos kultūros lygį, garantuojantį tinkamą branduolinės energetikos objektų eksploatavimo, eksploatavimo nutraukimo ir atitinkamos veiklos sąlygų užtikrinimą, branduolinių ir radiologinių avarių išvengimą (prevenciją) ar jų padarinių sušvelninimą, siekiant užtikrinti žmonių ir aplinkos apsaugą nuo žalingo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio, ir nuolat jį gerinti.

5. Prisidėti prie naujų branduolinės energetikos technologijų plėtros Lietuvos teritorijoje.

Atsižvelgiant į šiuo metu pasaulyje vystomas naujos kartos mažos galios moduliinių branduolinių reaktorių (toliau – MBR) technologijas, tikimasi, kad įmonė dalyvaus rengiant branduolinės energetikos plėtros galimybių Lietuvoje studiją, kurioje būtų pagrįstas ketvirtosios kartos MBR poreikis Lietuvos elektros sistemoje, įvertinti galimi MBR technologijų pasirinkimai, MBR projekto finansavimo šaltiniai ir modeliai, elektrinės su MBR veiklos / verslo modeliai. Studija turėtų būti parengta iki 2028 metų.

Veiklos sėkmei užtikrinti ir veiklos efektyvumui padidinti:

6. Užtikrinti optimalų darbuotojų skaičių ir būtinąsias kompetencijas, siekiant įgyvendinti įmonės tikslus ir skatinti darbuotojų įsitraukimą.

Tikimasi, kad įmonė:

- diegs gerąsias organizacijos valdymo praktikas, apimančias organizacinės struktūros modifikavimą, vadovų komandos formavimą ir stiprinimą, veiklos architektūros ir procesų išgryninimą bei efektyvinimą;

- numatys ir įgyvendins priemones, susijusias su trumpalaikiu ir ilgalaikiu žmogiškųjų išteklių planavimu ir optimizavimu;

- užtikrins darbuotojams sąžiningą ir rinkos sąlygas atitinkantį darbo užmokestį ir motyvuojančios darbo aplinkos kūrimą;

- dės pastangas didinti darbuotojų įsitraukimą ir įgalinimą, darbuotojų motyvaciją ir profesinį augimą;

- numatys priemones darbuotojų pakeičiamumo užtikrinimui ir žinių išsaugojimui, įskaitant glaudų bendradarbiavimą su švietimo institucijomis, Lietuvos ir užsienio organizacijomis bei įmonėmis, suteikiant darbuotojams galimybes įgyti žinių apie branduolinių energetikos objektų eksploatavimo nutraukimo ir atliekų sutvarkymo naujausias technologijas ir praktikas.

2025 metais įmonė turi atnaujinti ir patvirtinti Atlygio politiką ir su jos įgyvendinimu susijusius teisės aktus, kuriuose, be kita ko, būtų numatytos nuostatos, skatinančios įmonės darbuotojus įgyvendinti įmonės veiklos strategijoje nustatytus tikslus, ir 2026 metais pradėti juos taikyti.

7. Efektyvinti procesų ir projektų valdymą, taip pat mažinti energijos išteklių sunaudojimą.

Įmonė turi nuolat ieškoti būdų, kaip efektyviau naudoti jai patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti perduotą valstybės turtą ir resursus, siekti mažinti sąnaudas.

Tikimasi, kad įmonė reguliariai peržiūrės įmonės procesų ir projektų valdymą, nustatys ir taikys jų valdymo gerinimo priemones, diegs procesų automatizavimo priemones. Be kita ko, įmonė 2025 metais turi pradėti valdyti projektus pagal atnaujintą projektų valdymo metodiką, 2026 metais

pasitelkti atnaujintus ir (arba) naujus IT įrankius projektams reikalingiems resursams (žmogiškiesiems, įrenginių ir kt.) planuoti ir valdyti ir iki 2028 metų įgyvendinti kitas kompleksines projektų valdymo priemones, kurios padės pasiekti ir palaikyti ne mažesnę kaip 3,5 projektų valdymo brandos lygį.

Įmonė turi imtis priemonių vykdomų viešųjų pirkimų efektyvumui padidinti, kad iki 2027 metų pabaigos ne mažiau kaip 80 proc. viešųjų pirkimo sutarčių būtų pasirašyta kontroliuojamų pirkimų grafike, sudarytame pagal įmonės veiklos planavimo dokumentus, nurodytais terminais, o skelbiamų pirkimų, išskyrus mažos vertės pirkimus, iš „vieno tiekėjo“ skaičiaus dalis sumažėtų ne mažiau kaip 30 proc., lyginant su 2023 metais įvykdytais skelbiamais pirkimais iš „vieno tiekėjo“. Įmonė turi dėti pastangas užtikrinti viešųjų pirkimų poreikio pagrįstumą ir numatomų sąnaudų joms kontrolę.

Iki 2028 metų įmonė turi sumažinti energijos išteklių sunaudojimą ne mažiau kaip 20 proc. nuo 2023 metais faktinio išteklių sunaudojimo ir imtis priemonių savo reikmėms užtikrinti kuo mažesnę elektros ir šilumos kainą. Šiam tikslui pasiekti ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas veiklos organizavimo efektyvumui didinti

Įmonės sunaudojamos elektros ir šilumos energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, dalis turi sudaryti ne mažiau kaip 50 proc.

8. Gerinti rizikų valdymą.

Įmonė turi siekti, kad įmonės parinktoms valdyti rizikoms būtų nustatomi tokie rizikų mažinimo sprendimo būdai, kad rizikų vertės pokytis taikant šiuos būdus įgytų mažėjimo tendenciją.

9. Gerinti vidaus kontrolės sistemą.

Tikimasi, kad įmonė toliau numatys ir įgyvendins vidaus kontrolės gerinimo priemones, ypatingą dėmesį skiriant Energetikos ministerijai ir įmonės valdymo organams teikiamos informacijos patikimumui ir išsamumui, įmonėje vykdomų procesų ir procedūrų racionalumui ir tinkamumui, įmonės veiklos ekonomiškumui, efektyvumui, rezultatyvumui ir skaidrumui, strateginio planavimo dokumentų įgyvendinimui, rizikos veiksnių įvertinimui.

10. Diegti inovacijas ir pažangiausias technologijas, vykdyti savo veiklą pagal aukščiausius aplinkos, fizinės, radiacinės ir kibernetinės saugos, skaidrumo, valdysenos, etikos ir socialinės atsakomybės standartus.

Įmonėje turi būti diegiamos pažangios statinių ir įrenginių išmontavimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo technologijos, informacinės sistemos, vadybos modeliai ir kitos priemonės, sudarančios sąlygas saugiam ir pefektyviam įmonės veiklos organizavimui ir vykdymui, veiklos kontrolei, ir leidžiančios taupyti išteklius.

Įmonė savo veikloje turi vadovautis gerąja tvaraus ir subalansuoto vystymosi praktika, savo strategijoje integruoti Jungtinių Tautų darnaus vystymosi principus aplinkosaugos, socialinių, žmogaus teisių apsaugos ir kitais aspektais. Įmonė informaciją apie taikomas darnumo praktikas turi atskleisti metinėje veiklos ataskaitoje ir skelbti interneto svetainėje.

Įmonė turi užtikrinti tiek ilgalaikių finansinių veiklos matavimo rodiklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės, tiek specializuotų finansinių ir nefinansinių veiklos matavimo rodiklių, kasmet derinamų su VŠĮ Valdymo koordinavimo centru, įtraukimą į įmonės veiklos strategiją ar į ją įgyvendinančius teisės aktus ir jų vykdymą.

Įmonė turi siekti aukščiausio valstybės valdomų įmonių gerosios valdysenos indekso (A+) ir išlikti valdysenos lydere savo dydžio kategorijoje.

Atskaitomybė

Informacija apie Rašte išdėstytą valstybės lūkesčių įgyvendinimą Energetikos ministerijai teikiama kartu su įmonės metine ir tarpinėmis veiklos ataskaitomis.

Įmonės valdymo organai turėtų reguliariai palaikyti kontaktus su Energetikos ministerijos vadovybe, periodiškai pristatyti atnaujintą įmonės strategiją, jos įgyvendinimo rodiklius, metinį biudžetą ir rezultatus, metines valdymo organų vertinimo išvadas.

Kita informacija

Įmonės valdyba turi padėti įmonei pasiekti jai nustatytus tikslus.

Įmonės valdyba turi veikti nepriklausomai, tačiau Energetikos ministerija tikisi, kad valdyba iš anksto informuos apie esminius įmonės sprendimus. Esminiais sprendimais laikomi valdybos priimami sprendimai, susiję su:

- 1) potencialiais valdybos narių interesų konfliktais;
- 2) potencialiais teisminiais ginčiais;
- 3) galimu įmonės darbuotojų ar susijusių šalių sukčiavimu;
- 4) esminiais pokyčiais įmonės veikloje, įskaitant, bet neapsiribojant, pokyčiais, susijusiais su Ignalinos atominės elektrinės ir (ar) Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo nutraukimo kainomis ir (ar) vykdymo terminais;
- 5) galima žala visuomenei, gamtai, ekonomikai;
- 6) spaudos pranešimais, kurie gali reikalauti ministerijos atstovų komentarų;
- 7) bet kokio masto korupcija ar politinė intervencija;
- 8) kitomis esminėmis rizikomis, keliančiomis grėsmę įmonės veiklos tęstinumui.

Tikimasi, kad įmonės valdyba likus 5 mėnesiams iki įmonės vadovo kadencijos pabaigos Energetikos ministerijai pateiks nuomonę apie tai, ar įmonės vadovo kadencijos laikotarpiu įmonė pasiekė visus jai nustatytus veiklos tikslus, ir pasiūlymą dėl įmonės vadovo skyrimo ar neskyrimo antrajai kadencijai.
